

MINERALSTRATEGIER FOR FINNMARK 2015 – 2019. HØRINGSUTTALELSE FRA VEST-FINNMARK REGIONRÅD

Vest-Finnmark viser til utsendte høringsdokument om mineralstrategi for Finnmark 2015-2019, og viser til innspill nedenfor.

Generelt

Vest-Finnmark regionråd er i stor grad enig i de store linjene i Finnmark fylkeskommunes forslag til mineralstrategi for Finnmark. Vest-Finnmark regionråd er opptatt av at mineralnæringen kan gi økt aktivitet i Finnmark, og derigjennom bidra til nye arbeidsplasser, ringvirkninger i lokalsamfunn og bedrifter, samt økt aktivitet og velstand. Dette betinger at man tilrettelegger på riktig måte, og at næringen bidrar til minst mulig inngrep, og en mest mulig skånsom avgang.

Vest-Finnmark regionråd vil spesielt peke på LUK-prosjektet som har pågått i Kvalsund, der målet har vært å klargjøre bedrifter og samfunn på Nussir. Selv om Nussir har forsinket oppstart, mener man at denne måte å jobbe på er bra for både kommune og bedrifter i regionen.

Kapittel 2 Målsetninger

I forslag til mineralstrategi for Finnmark 2015-2019, har man formulert et hovedmål i kapittel 2. Man er enig i hovedlinjene den foreslåtte målsetningen, men man mener at formuleringen er litt upresis. Vest-Finnmark regionråd mener man bør være litt mer spesifikk enn å bruke formuleringer som «(..) til det beste for Finnmarks befolkning(...)». Vest-Finnmark regionråd vil derfor anbefale Finnmark fylkeskommune å beskrive nærmere hva man mener er til det beste for befolkningen.

Vest-Finnmark regionråd vil i den sammenheng gi innspill på hva man kunne ha skrevet i målsetningen. En viktig effekt med mineralnæringen er at den bidrar til sysselsetning og aktivitet. I tillegg er den med på å øke områders attraktivitet for nye bedrifter og innbyggere. Det bør derfor være en klar målsetning at mineralnæringen også i fremtiden skal bidra til dette, og derfor bør dette også sies. Store ringvirkninger i lokalsamfunnene er vesentlig for at mineralnæringen skal bli tatt god i mot i Finnmark, og er derfor et viktig signal å sende til omverdenen.

Samiske næringer

I forslag til mineralstrategi bruker man flere steder i dokumentet begrepet «samiske næringer». Dette er et begrep som er upresist, og ved nærmere undersøkelser er det også et begrep som det også er uenighet hva det ligger i blant samepolitikere, og partiene som er representert på Sametinget. Vest-Finnmark regionråd vil derfor anbefale Finnmark fylkeskommune ikke å bruke dette begrepet i sin strategi. I mange tilfeller er det reindriften det menes når man bruker begrepet «samiske næringer». Man bør derfor skrive reindriftnæringen når det er det man mener.

3.3 lokal forankring og 4.2 økonomiske ringvirkninger

I pkt. 1 i høringsdokumentet slås det fast at flere undersøkelser viser at det finnes et betydelig ressurspotensial av mineraler i Finnmark, og at dette er betydelig større enn hva man tidligere har antatt.

Det bør etter vår mening tilsi at man både her i fylket samt fra sentrale myndigheter har sterkere fokus på hvilke strategier som er viktige med tanke på å utnytte disse ressursene, samt hvordan denne verdiøkningen bør fordeles mellom de ulike aktører inklusiv vertskommunene.

Det sies i dokumentet at:

«Mineralnæringen uttrykker generelt at den ofte opplever at kommuner er negative til bergverksvirksomhet. Dette er viktige signal for Finnmark, om en har som mål å utnytte fylkets verdifulle mineralressurser til økt verdiskapning».

Videre står det:

«Lokalt i kommuner møter en gjerne synspunkter at det er flere ulemper enn fordeler med bergverksvirksomheten, og at de får lite økonomisk incitament til å ønske bergindustrien velkommen».

At det finnes slike holdninger og meninger rundt om i kommunene er man naturligvis kjent med. Hvorfor dette kommer til uttrykk, også hos sentrale personer i kommunene, er vel heller ikke så vanskelig å begrunne. Dette dreier seg nemlig ikke om uvilje eller negativ holdninger til nye virksomheter / nye arbeidsplasser.

Svaret på at det finnes slike holdninger skyldes nok i all hovedsak at det manglende direkte økonomiske bidrag til kommunene er for lite ved oppstart og drift av ny mineralvirksomhet. Dersom kommunene får sitte igjen med en større økonomisk gevinst for å kunne videreutvikle lokalsamfunn, vil flere få nytte av ny aktivitet, og dette vil bidra til at denne aktiviteten er ønsket av kommuner og innbyggere i fylket.

Vi har registrert at man fra sentralt hold på møter eller andre sammenkomster tilkjennegir forståelse for kommunene sine argumenter om å få en større andel av de verdier som mineralnæringen tar ut rundt omkring i kommunene ut over det som personlig skatt og eiendomsskatt gir. Denne problemstillingen har vært drøftet mellom sentrale myndigheter og de sentrale aktører hva gjelder oppdrettsnæringen. Visse signaler tyder på en løsning for vertskommunene som vil være langt mer positiv enn i dag. Vi håper derfor at sentrale myndigheter tar grep for å komme frem til en løsning også innen mineralvirksomheten som kommunene også kan akseptere.

Å fortsette med dagens ordning hvor hver enkelt kommune må forhandle om dette er en modell som alle parter er lite fornøyd med. For kommunene er det meget vanskelig og nå frem med sine økonomiske krav all den stund man ikke kan relatere de til sentrale bestemmelser, avtaler eller andre dokumenter.

Små kommuner har begrensede personellmessige og økonomiske ressurser til å kjøre slike forhandlings-/tvistesaker overfor utbyggere og deres sterke fagmiljøer. Av den grunn kan kommunen bli taperne i slike konflikter. Kanskje vil alle parter være tjent med at statlige myndigheter bl.a.

fastsetter hvordan det kommunale økonomiske incitament skal være ved utbygging av ulike mineralvirksomheter.

3.2 Utforutsigbarhet

Vi er enige i at det i dag er en for lang og omstendelig saksbehandling i forbindelse med nye søknader om mineralutvinning. Sentrale myndigheter er for tiden opptatt av å se nærmere på bl.a. prosedyrer og saksbehandling innen bl.a. plan- og bygningsloven med sikte på kortere og mer effektiv saksbehandling. Dette er forhold som også bør forbedres innen mineralbransjen.

I høringsutkastet pekes det også på at det innen denne industrien hersker en stor grad av uforutsigbarhet, og som er problematisk for næringen. Vi er enige i dette utsagnet og ser behovet for å redusere denne usikkerheten. Klare regler og retningslinjer, inklusiv hva kommunene har rett på av økonomisk kompensasjon innen denne næringen, vil i stor grad redusere uforutsigbarheten.

3.3 lokal forankring og 3.6 miljø- og samfunnsmessig bærekraft

I regjeringen Solbergs nordområdestrategi er det åpnet for at mineralnæringen kan deponere avfallsmasse i sjøen, men vil stille strenge krav samt sikre miljøovervåking i forbindelse med slike tillatelser. Hvilke løsninger som man velger i de enkelte kommuner vil kunne variere fra sted til sted. Vi innser at deponering i sjø kan være aktuelt i enkelte tilfeller, og i noen tilfeller kanskje den eneste løsning dersom det skal satses på mineralutbygging på stedet.

3.5 Kompetanseutvikling og 4.3 Fagkompetanse

I høringsutkastet til ny mineralstrategi omtales fagskolen i Kirkenes sin utdanning av ledere og tekniske mellomledere til anleggs-, bergverks- og mineralnæringen. Dette mener Vest-Finnmark er svært positivt, og viser at fylkeskommunen i samarbeid med næringen tar grep for å sørge for å få utdannet lokale til næringen.

Vest-Finnmark regionråd vil påpeke at mineralnæringen er stekt representert i Vest-Finnmark, og ved etableringen av Nussir, vil mye av fremtidig aktivitet i næringen være nettopp i Vest-Finnmark. Regionrådet vil derfor anbefale at tilbudet som gis ved fagskolen i Kirkenes, også gis i Vest-Finnmark. Enten som selvstendig fagskole i Vest-Finnmark, eller som et tilbud underlagt fagskolen i Kirkenes. Vest-Finnmark regionråd mener dette er viktig da man i fremtiden vil ha behov for kompetent arbeidskraft til store mineralprosjekter i regionen, og for å sikre mest mulig positive ringvirkninger og bruk av lokal arbeidskraft, bør innbyggere i regionen få lett tilgang til utdanning og kompetanseheving rettet inn mot næringen.

Vi er enige i at det i Finnmark er mangel på fagkompetanse i gruveindustrien og at dette er noe som bør prioriteres i fremtiden. Som en del av denne satsingen er det viktig at fylkeskommunen også får større kapasitet og mere kompetanse som kan være en viktig ressurs og samarbeidspart for kommunene i fylket. I dag opplever nok mange kommuner i fylket at dette samarbeidet er fraværende i stor grad p.g.a. for knappe personellressurser og kompetanse i fylkeskommunen.

Etablering av en ny mineralvirksomhet i en kommune vil ofte være en ny og ukjent utfordring for en kommune. Det kan derfor være av stor betydning for kommunen at man kan knytte til seg / samarbeide med annet fagmiljø i fylket i forbindelse med en slik oppstart. Å bygge ut

kompetansemiljøer i fylket, og som kommunen kan spille på, vil kunne være av stor verdi ved planlegging og etablering av ny mineralvirksomhet.

Vi er enige i at det er behov for å bygge ut forvaltningskompetanse i regionen for å kunne sikre bedre prosesser og saksbehandling, og som også kan bistå kommuner i spesielle situasjoner.

Hvordan LUK-prosjektet i Kvalsund har vært organisert med representanter i styringsgruppen både fra fylkeskommunen og nabokommunene Alta og Hammerfest er positive erfaringer som man kan bygge på i også andre prosjekter. Modellen og erfaringene i Kvalsund bør også evalueres for å få mer informasjon om bl.a. hvilke endringer som eventuelt bør gjøres når andre store mineralprosjekter skal planlegges og bygges ut i Finnmark.

4.1 Rammevilkår og samarbeid

I høringsutkastet problematiserer man at Sametinget ikke har gitt sin tilslutning til forutsetninger i mineralloven. Det er selvfølgelig synd at Sametinget ikke er fornøyd med deler av mineralloven og regjeringens strategier. På den andre siden mener Vest-Finnmark regionråd det er positivt at man fikk vedtatt en ny og bedre minerallov, og at dette kan være et godt grunnlag for videre utvikling, også i Finnmark. At Sametinget ikke gir sin tilslutning mener regionrådet ikke endrer måten det videre arbeidet bør foregå. I den forbindelse vil Vest-Finnmark regionrådet utfordre Finnmark fylkeskommune til å ta en rolle, for derigjennom redusere usikkerhet som det kan skapes et inntrykk av. Det er viktig at Sametingets manglende tilslutning ikke bidrar til at prosjekter forsinkes, eller skyves ut i tid.